

nek, *Jánosy Lajosnak* is. Három hét múlva édesanyja és húga megkapta az útlevelet és találkozhatott Tellerrel San Franciscóban [2].

Teller Edének hosszú élet adatott meg, így megérthette, hogy 1936 után 1990-ben újra Magyarországra jöhetett és utána haláláig minden évben hazalátogatott. Az atomenergia békés felhasználásának világhírű pártolójaként ellátogatott a Paksi Atomerőműbe. Széles körű műveltségét bizonyítva – az akkor még működő Energetikai Főiskola auditóriumában – hallgatóságának Mozartot játszott zongorán. 1994. április 23-án *Göncz Árpád* köztársasági elnöktől vette át a Magyar Köztársasági Érdemrendet. 1997-ben megkapta az akkor elsőként kiosztott Magyarság Hírnevéért kitüntetését. Az első Orbán-kormány idején újra életre hívott Corvin-lánc egyik első birtokosa lett. Hazai látogatásairól és annak körülményeiről *Tóth Eszter* tollából lehet bővebben olvasni [12].

Utolsó cikkét *Ralph Moir* plazmafizikussal írta, amely közel egyéves beszélgetéssorozat eredményeként készült el. Moir – Teller számára – leírta az összes lehetséges reaktorfajtát, azok előnyeit és a számításba vehető problémákat [13]. Megfontolásaik egyik jelentős eredménye, hogy a reaktort – amint Teller korábban, a Reaktorbiztonsági Bizottságban is javasolta – legjobb a föld alá telepíteni. A különböző típusok közül pedig a nukleáris technikában ismert sóoldékony rendszert ajánlották. A cikk végül Teller halála után, 2005 szeptemberében a *Nuclear Technology*

folyóiratban jelent meg, illetve a *Fizikai Szemle* hasábjain magyarul is olvasható [14].

Irodalom

1. Marx György: *A marslakók legendája*. <http://mek.oszk.hu/03200/03286/html/tudos1/marsl.html>
2. Marx György: *A marslakók érkezése*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2000.
3. Marx György: *Szilárd Leó*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1997.
4. Palló Gábor: A kívülálló: Szilárd Leó. *Fizikai Szemle* 43/8 (1993) 335. <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9308/pg9308.html>
5. William Lanouette: Szilárd Leó: Fizikus és békecsináló. *Fizikai Szemle* 47/3 (1997) 96. <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9703/lanoue.html>
6. William Lanouette: *Szilárd Leó, Zseni árnyékban*. Magyar Világ Kiadó, Budapest, 1997.
7. Horváth András, Radnóti Katalin: A Becquerel-sugaraktól a chicagói reaktorig. III. rész. Láncreakció: az elméletől a megvalósításon át az alkalmazásig. *Nukleon* (2012) https://nuklearis.hu/sites/default/files/nukleon/Nukleon_5_5_125_Horvath.pdf
8. Horváth András, Radnóti Katalin: 75 éve lett kritikus a chicagói reaktor, 115 éve született Wigner Jenő. in. *Fizikai Szemle* 67/12 (2017) 421–429.
9. Bence Gyula: Száz éve született Teller Ede. *Magyar Tudomány* 2008/03 281. <http://www.matud.iif.hu/08mar/05.html>
10. Király Márton: Atomtörténet 1945–1955. I. rész. *Nukleon* (2013) http://nuklearis.hu/sites/default/files/nukleon/6_4_148_Kiraly.pdf
11. Vértes Attila (szerk.): *Szemelvények a nukleáris tudomány történetéből*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2009.
12. Tóth Eszter: Teller Ede 1908–2003. *Fizikai Szemle* 53/9 (2003) 309. <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz0309/tede0309.html>
13. Hargittai István: *Teller*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2011.
14. Ralph W. Moir, Teller Ede: Tórium alapon működő sóoldékony, föld alá telepített atomreaktor lehetősége. *Fizikai Szemle* 61/11 (2011) 365–371. <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz1111/FizSzem-201111.pdf>

HÍREK – ESEMÉNYEK

ÁLLAMI KITÜNTETÉSEK AUGUSZTUS 20-A ALKALMÁBÓL

Ormos Pál Széchenyi-díjas biofizikus, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, az MTA Szegedi Biológiai Kutatóközpont kutatóprofesszora, korábbi főigazgatója, egyetemi tanár a Magyar Érdemrend középkeresztje polgári tagozat elismerésben részesült.

Sarkadi László Gábor, a Magyar Tudományos Akadémia Atommagkutató Intézetének tudományos tanácsadója a Magyar Érdemrend tisztikeresztje polgári tagozat kitüntetését vehette át.

Gratulálunk kitüntetett kollégáinknak.

BÚCSÚ: NIEDERMAYER FERENC

Mély fájdalommal értesítjük a magyar fizikusok közösségét, hogy *Niedermayer Ferenc*, a magyar elméleti részecskefizika nemzetközi tekintélyű kutatója 2018. augusztus 12-én Bernben elhunyt. Mély gondolkodású fizikus volt, aki tehetségét a kvantumtérelmélet téridő-rácson történő megoldási módszereinek fejlesztésében és alkalmazásában az erős kölcsönhatás elméletétől az alacsony dimenziós spinrendszerek tulajdonságainak egzakt matematikai megoldásáig terjedő, lenyűgözően

széles skálán kamatoztatta. Bár 1988 óta a Berni Egyetem volt kutatói tevékenységének fő színtere, folyamatosan együttműködött a hazai elméleti fizikusokkal. Súlyos betegen is tudományos tervek sokaságáról beszélt utolsóinak bizonyult budapesti látogatásán. Olyan embert veszítettünk el, akinek a jelenléte mindig magában rejtette azt, hogy a beszélgetéseink végére valami újat és izgalmasat fogunk megérteni. Gyászolunk.

az MTA–ELTE Elméleti Fizikai Kutatócsoport